

Після закінчення 9 років* обов'язкової шкільної освіти процес освіти в Чехії продовжується сеоєрдною освітою (у середній школі, SŠ). Основна відмінність SŠ між собою – рівень підготовки; зокрема, після закінчення навчальної програми деякі середні школи видають **свідоцтво про присвоєння кваліфікації** (výuční list), в той час як навчання в інших завершується **іспитом на атестат зрілості** (maturitní zkouška).

Свідоцтво про присвоєння кваліфікації – це свідоцтво, яке видається на базі трирічної програми навчання, після якої успішно складено випускні іспити – теоретична та практична частини.

*Програми зі свідоцтвом про присвоєння кваліфікації готують випускників до виконання конкретної професії (напр. тесляр, перукар, кухар-офіціант). Ця освіта зазвичай триває **3 роки** та дозволяє випускникам працювати за фахом, у деяких випадках – також займатися підприємницькою діяльністю у даній професії. Навчання включає професійну підготовку (практику), та зазвичай відбувається чергуванням тижня виконання практики на робочому місці та тижня теорії в закладі освіти (SŠ). Освіту за такими спеціальностями надають **середні спеціальні училища (SOU, střední odborná učiliště)**.*

Іспит на атестат зрілості – це серія державних іспитів, успішним складанням яких завершується середній ступінь освіти. Атестат зрілості надає можливість **продовжувати навчання на наступному ступні** (вища освіта) у **будь-якому ВНЗ (VŠ) або Вищій спеціальній школі (VOŠ)** Чехії. Обов'язковим елементом іспитів на атестат завжди є іспити з чеської мови та літератури, з однієї іноземної мови та з принаймні двох інших предметів на вибір учня.

*Навчальні програми з іспитом на атестат зрілості тривають, зазвичай, **4 роки**. Вони поділяються на **загальні** – їх пропонують **гімназії (gymnázia)** – та на **середні спеціальні** – їх пропонують **Середні Спеціальні Школи (SOŠ – Střední Odborné Školy)**. Тоді як гімназії надають радше загальну підготовку до навчання у ВНЗ, SOŠ є спеціалізованими від початку навчання та готують студентів до роботи за певним фахом **або до подальшого поглибленого опанування фаху у ВНЗ / Вищій спеціальній школі**. Втім, як і у випадку з гімназією, атестат зрілості, отриманий після закінчення SOŠ, надає право на вступ на **будь-яку** спеціальність ВНЗ. SOŠ пропонує цілу низку напрямів підготовки: медичні школи, торгові академії, промислово-технічні технікуми та ін.*

Отримати атестат зрілості можна і після закінчення програми зі свідоцтвом про присвоєння кваліфікації. Для цього в училищах (SOU) існують **програми продовження навчання (nástavbové studium)**, що тривають, як правило, 2 роки – наприклад, за спеціальністю Підприємництва.

✎ * багаторічні гімназії та консерваторії: деякі середні школи приймають на навчання ще перед закінченням 9 років обов'язкової шкільної освіти (див. посилання ZŠ), наприклад, 8-річні гімназії (вступ після 5 класу ZŠ) та 6-річні гімназії (після 7 класу ZŠ). Так само працюють консерваторії – школи мистецтв, де, в основному, вивчають музику та танці.

Для участі в першій хвилі зарахування на програми з іспитом на атестат зрілості кандидат складає єдиний [вступний іспит](#).

Інформацію про доступні програми підготовки можна знайти на спеціалізованих порталах та сайтах конкретних шкіл (див. посилання нижче). Всі освітні програми мають унікальний код (наприклад, *Obchodní akademie 63-41-M/02*). Код потрібен для вибору спеціальності та при заповненні [заяви на вступ](#). За письмовим кодом можна ідентифікувати, до якого типу освіти належить програма:

- ✎ Н – середня освіта зі свідоцтвом про присвоєння кваліфікації (середнє спеціальне училище – SOU).
- ✎ L – повна середня освіта з атестатом зрілості – так само, як у спеціальностей Н, студенти закінчують теоретичну частину і професійну підготовку; Втім, навчання закінчується іспитом на атестат зрілості.
- ✎ К – загальна середня освіта з видачею атестата зрілості (гімназія).
- ✎ М – середня спеціальна школа (SOŠ) – професійна освіта з атестатом зрілості.

❗ Одна школа може надавати одразу декілька типів освіти.

❗ Програми типу Е призначене, в першу чергу, для кандидатів з інвалідністю, вадами розвитку або з серйозними порушеннями уваги чи здатності до навчання. Ці програми завершуються отриманням свідоцтва про присвоєння кваліфікації, але йдеться про нижчий рівень освіти = нижчий рівень кваліфікації. Після його закінчення не можна довчитися на атестат зрілості; навчання зазвичай триває 2 або 3 роки. Наполегливо не рекомендуємо ці програми підготовки молодим людям, у яких головним обмеженням є тільки те, що вони поки що не володіють чеською мовою.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ:

- 👁️ Схема ступнів освіти :<https://meta-ops.eu/cizinci-rodice-deti/jak-vam-muzeme-pomoc/>
- 👁️ Портал Infoabsolvent: www.infoabsolvent.cz
- 👁️ Портал <https://www.atlaskolstvi.cz/>

Po absolvování 9 let* povinné školní docházky navazuje vzdělávání v ČR střední školou (SŠ). Hlavní rozdělení SŠ je na **obory s výučním listem** a **maturitní obory**.

Výuční list je osvědčení vystavené na závěr 3letého učebního oboru po složení závěrečných zkoušek – ty mají teoretickou a praktickou část.

Obory s výučním listem připravují absolventy na konkrétní řemesla (např. truhlář, kadeřník, kuchař–číšník). Toto vzdělání trvá obvykle **3 roky** a opravňuje absolventy k výkonu dané profese; v některých případech také k založení živnosti a podnikání v daném oboru. Výuka zahrnuje odborný výcvik (praxi) a typicky se střídá 1 týden praxe na pracovišti a 1 týden teoretické výuky ve škole. Tyto obory nabízejí **střední odborná učiliště (SOU)**.

Maturita je série státních zkoušek, jejichž úspěšným absolvováním je zakončeno střední vzdělání a **umožňuje další studium** na **jakékoli vysoké škole (VŠ)** nebo **vyšší odborné škole (VOŠ)**. Povinnou součástí zkoušek je vždy zkouška z českého jazyka a literatury, jednoho cizího jazyka a alespoň dvou dalších předmětů.

Maturitní vzdělání trvá obvykle **4 roky**. Dělí se na **všeobecné** – to nabízejí **gymnázia** – a na **střední odborné** – to nabízejí **střední odborné školy (SOŠ)**. Zatímco gymnázia jsou spíše obecnou přípravou na VŠ studium, SOŠ se už od začátku specializují a připravují studenty na práci nebo návazné VŠ/VOŠ studium v konkrétních oborech (s maturitou z gymnázia i ze SOŠ je ale možné hlásit se na jakýkoli VŠ obor). Druhů SOŠ je celá řada, např. zdravotnické školy, obchodní akademie, průmyslové a technické školy atd.

Maturitu je možné získat i po absolvování oboru zakončeného výučním listem. Slouží k tomu tzv. **nástavbové studium** – typicky 2 roky trvající navazující studium (např. obor podnikání) na učilišti.

- * víceletá gymnázia a konzervatoře – Některé střední školy začínají už dříve v průběhu plnění 9 let povinné školní docházky ([viz list ZŠ](#)). Například 8letá gymnázia (po 5. třídě ZŠ) nebo 6letá gymnázia (po 7. třídě ZŠ). Podobně fungují také konzervatoře – umělecké školy, kde se studuje zejména hudba a tanec.

V rámci přijímacího řízení na maturitní obory se v 1. kole skládají jednotné [přijímací zkoušky](#).

Informace o dostupných oborech najdete na specializovaných portálech a na webech jednotlivých škol (viz odkazy níže). Všechny vzdělávací obory mají svůj unikátní kód (například: *Obchodní akademie 63-41-M/02*). Kód je důležitý při výběru oboru a vyplňování [příhlášky](#). Podle písmene v kódu snadno poznáte, o jaký typ vzdělání jde.

- * H – střední vzdělání s výučním listem (střední odborná učiliště - SOU).
- * L – úplné střední odborné vzdělání s maturitou – podobně jako u učebních oborů H studenti absolvují teoretickou výuku i odborný výcvik; studium je ale ukončeno maturitou.
- * K – všeobecné střední vzdělání s maturitou (gymnázia).
- * M – střední odborné školy (SOŠ) – odborné vzdělání s maturitou.

- ! Obory typu E jsou také obory s výučním listem, jde ale o nižší střední vzdělání = nižší kvalifikace a po jejich dokončení si nelze udělat nástavbu s maturitou. Obvykle trvají 2 nebo 3 roky a jsou určeny především uchazečům např. s mentální retardací nebo závažnými poruchami učení. Tyto obory proto důrazně nedoporučujeme mladým lidem, jejichž jediným handicapem je, že zatím neumějí dobře česky.

- ! Jedna škola může nabízet i více typů vzdělání (např. jak obory maturitní, tak i s výučním listem), a to i s podobným zaměřením.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

- 👁 Schéma stupňů vzdělání na webu META: <https://meta-ops.eu/cizinci-rodice-deti/jak-vam-muzeme-pomoc/>
- 👁 Portál Infoabsolvent: www.infoabsolvent.cz
- 👁 Portál <https://www.atlaskolstvi.cz/>